

Lietuvių kalba 10 kl.

Tema – J. Ivanauskaitė. „Mėnulio vaikai“ (Vadovėlis - Kanišauskaitė I., Šervenikaitė N., Žukas S. Literatūros vadovėlis 10 kl.: Baltų lankų leidyba, 2006). 2 pamokos.

Įvadas – Mokiniai yra gavę užduotį per 2 savaites pasirengti kalbėti tema „Jaunas žmogus literatūroje“, remiantis perskaityta knyga.

Uždavinys. Skaitydami ir aptardami tekstą, mokiniai įgis teksto suvokimo strategijų taikymo patirties, mokysis suvokti kontekstą.

Pirma pamoka.

Pamokos eiga.

I. Veikla prieš skaitymą (minčių lietus).

- Šiandien skaitysime Jurgos Ivanauskaitės romano ištrauką. Pasakykite, ką žinote apie šią rašytoją.
- Romanas vadinasi „Mėnulio vaikai“. Pamėginkite numatyti teksto temą, problemas.
- Pažiūrėkite į šio romano pirmojo leidimo viršelį, kurį piešė pati autorė. Interpretuokite piešinį.
- Papildykite numatytą teksto temą ir problemas, remdamiesi knygos viršelio iliustracijos interpretacija.

II. Veikla skaitymo metu (darbas poromis).

- Paklauskite skaitomos ištraukos ir, remdamiesi tekstu, detalai apibūdinkite: 1-a eilė pasakotoją, 2-a –pasakojimo pobūdį, 3-a – erdvę. (Mokytoja skaito nuo pradžios iki daugtaškio: „Išlindau į vidurį eilės...“ p.257).
- Perskaitykite antrą fragmentą iki žodžių „Gera, kad tau...“ (p.257-258) ir, remdamiesi tekstu, detalai apibūdinkite Viktoriją: pusė klasės kaip literatūros kritikai, kita pusė kaip psichologai, o mėgėjai piešti - nupieškite.

Lentoje užduotys konkretizuotos: literatūros kritikai : koku nuoseklumo principu remdamasis pasakotojas apibūdina Viktoriją; kokios meninės priemonės vartojamos); psichologai: remdamiesi ištraukos aprašymu sukurkite psichologinį Viktorijos portretą; kelioms dailininkų poroms duodami popieriaus lapai ir piešimo priemonės (vėliau jiems leidžiama baigti piešti namie).

- Perskaitykite iki „Klausyk, kiekgi tau metų?“ ir papildykite veikėjos charakteristiką.

III. Apibendrinimas. Pabaikite sakinius: a) šią pamoką aš sužinojau... b) pamokoje man patiko... c) pasigedau... d) kitą pamoką norėčiau...

IV. Vertinimas. Per pamoką mokiniai vertinami + ir – kaupiamajam balui.

V. Namų darbai. Perskaitykite ištrauką iki galo, parenkite veikėjų aplankytų vietų Rasų kapinėse žemėlapi. Nurašykite pateiktas epitafijas. Pagalvokite, kodėl būtent jas cituoja. Jei pageidaujate, darbą galite atlikti poromis.

2-a pamoka.

I. Namų darbų aptarimas (žemėlapiai komentuojami, jei nupiešti ant atskiro lapo, iškabinami lentoje).

II. Pokalbis.

- Ko siekė K.Boruta ir J.Basanavičius (asmens saviraiškos laisvės, tautos laisvės).
- Kodėl laisvės tema aktuali Vikai.
- Kada vyksta romano veiksmas (aptariama ištrauka apie pusseserę).

III. Viktorijos portretų aptarimas.

IV. Paskutinio fragmento analizė (p.261). Darbas grupėmis.

- Atidžiai perskaitykite ištrauką ir 2-3 sakiniais apibūdinkite, kaip pasikeičia pasakojimo pobūdis.
- Aptarkite gautą Čiurlionio reprodukciją ir sukurkite pastraipą, kurioje atskleiskite, kas sieja Čiurlionio dailę ir J.Ivanauskaitės romano fragmentą. (Grupės gauna vieną kurią nors reprodukciją: „Jūros sonata. Andante“, „Pavasario sonata.Allegro“, „Miškas“, „Fuga“, „Ramybė“. Mokiniai raginami išsiaiškinti paveikslų pavadinimus, naudojantis tarptautinių žodžių žodynu. Abu kūrinius sieja fantazija, sąlygiškas vaizdas).

V. Apibendrinimas. Šešios mąstymo kepuraitės.

VI. Namų darbai. Parašykite pastraipą „Kokios problemos pačios svarbiausios jaunystėje“.

Priedas.

I.Jurga Ivanauskaitė atsakė į "Baltosios Anketos" klausimus. Kokie rašytojos asmenybės bruožai ryškėja iš atsakymų?

1. Kokią Lietuvą norėtumėte matyti po šimto metų? Kokie visuomeninės raidos principai (ar įstatymai) galėtų padėti to pasiekti?

J.I. Dabar, kai viskas aplink kinta žaibo greičiu ir kai laiko spiralė yra tarsi susispaudusi, 100 metų atrodo labai ilgas tarpas. Pasaulis pilnas grėsmių - pradedant terorizmu, baigiant paukščių gripu ir kitokiais apokaliptiniais judesiais, kuriais Žemė sakytum bando nusimesti žmonių giminę nuo savo iškankintos nugaros. Vis dėlto norėčiau tikėti, kad po 100 metų mūsų šalis vis dar egzistuos, vadinsis Lietuva, čia gyvens daugiau nei trys milijonai lietuvių, jie kalbės lietuviškai ir rašys senoviškomis raidėmis su "paukščiukais" ir "nosinėmis". Ne visada viską lemia įstatymai. Svarbiausias turbūt yra mūsų pačių noras išlikti, troškimas ir valia gyventi, iš kartos į kartą perduodant tai, kas geriausia ir kas buvo mums patiems iš pačių istorinio laiko gelmių perduota.

2. Kokios lietuvių nacionalinės savybės Jums atrodo gražiausios, o kokios ne? Lietuvos žmonių moralė, sąmoningumas ir patriotizmas: diagnozė ir perspektyvos.

J.I. Vieną kurią nors savybę išskirti sunku, man patinka savotiškas melancholijos, užsispyrimo ir darbštumo derinys, jaudina įtampa tarp vitališkumo, gebėjimo išlikti bet kokiomis aplinkybėmis ir lietuviško fatalizmo. Iš bjaurių savybių pirmiausia norėjau įvardyti pavydą, nors labiau įsigilinus aiškėja, kad tai yra nesugebėjimas džiaugtis aplinkiniu pasauliu - kitų laimėjimais, pergalėmis, o kuriant aplink save tokią bedžiaugsmę, išdegintą erdvę ir pačiam sunku būti laimingam. Nemėgstu apibendrinimų, todėl nenorėčiau statistikos žargonu nustatyti "visų lietuvių" moralės, sąmoningumo ir patriotizmo bendrosios masės. Kiekvienas žmogus nuolat keičiasi, srūva tarsi vanduo ir visa mūsų tauta teka kaip upė su vis naujais slenksčiais, užtėkiais, duobėmis seklumomis ir verpetais.

3. Kokiais moraliniais principais vadovaujatės savo gyvenime?

J.I. Jokių naujų savo asmenišku moralinių principų nesugalvoju. Kaip ir visi žmonės (o ne pusžmogiai, nuožmogiai ar antžmogiai) stengiuosi vadovautis Dekalogu. Manau, kad labai svarbu šių principų laikytis ne tik išoriniame, fiziniame lygmenyje, bet ir minčių, jausmų sferoje, nes juk galima žudyti, vogti ir paleistuvauti vien užslėptomis negatyviomis emocijomis. Bet kokiomis aplinkybėmis stengiuosi išlaikyti optimizmą, nes tikiu, kad tai sustiprina šviesiąją, pozityviąją planetos, kurioje gyvename, aurą.

II. Perskaitykite romano „Mėnulio vaikai“ ištrauką, suformuluokite klausimą rašytojai.